

22.11.2002

1206/4/01

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Minna Verronen

VIIVÄSTYS TOIMEENTULOTUKEA KOSKEVAN VALITUKSEN KÄSITTELYSSÄ HALLINTO-OIKEUDESSA

KANTELU 2

1
ASIA

Toisessa eduskunnan oikeusasiamiehelle 22.10.2001 osoittamassaan kantelukirjoituksessa A kertoo, että hänen toimeentulotukea koskevan valituksensa käsittely on kestänyt Kouvolan hallinto-oikeudessa jo yli 17 kuukautta. Tämän asian olen ottanut tutkittavakseni.

2
SELVITYS

A:n toimeentulotukivalituksen käsittelyä koskevassa kanteluasiassa Kouvolan hallinto-oikeuden ylituomari B antoi pyynnöstäni selvityksen ja lausunnon 14.3.2002. Lisäksi selvityksen antoivat hallinto-oikeustuomari C, hallinto-oikeustuomari D ja esittelijä E. Selvitykset ovat tämän päätöksen liitteinä.

3
RATKAISU

3.1
Kouvolan hallinto-oikeuden käsittelyn kesto

Ylituomarin selvitys

Hallinto-oikeuden ylituomarin B:n selvityksen mukaan A:n valitus Lahden sosiaali- ja terveyslautakunnan 5.4.2000 tekemästä päätöksestä saapui hallinto-oikeuteen 4.5.2000. Hallinto-oikeudesta asia lähetettiin 10.5.2000 Lahden sosiaali- ja terveyslautakunnalle lausuntoa varten. Sieltä asia palasi hallinto-oikeuteen 26.5.2000. Tähän lausuntoon A antoi vastaselityksen, joka saapui hallinto-oikeuteen 5.6.2000. Tämän jälkeen valitusasia odotti selvityksen mukaan ratkaisuvuoroaan 15.1.2001 asti. Hallinto-oikeuden ylituomarin selvityksen mukaan valitus annettiin 16.1.2001 esittelijän, hallinto-oikeussihteerin E:n valmisteltavaksi ja hän antoi asian 29.6.2001 ensimmäisen kerran tarkastavalle jäsenelle hallinto-oikeustuomari D:lle tarkastettavaksi.

Tarkastavana jäsenenä toimineen hallinto-oikeustuomarin selvitys

D:n selvityksen mukaan hän palautti vuosilomalta palattuaan asiakirjat 3.8.2001 hallinto-oikeussihteerin E:lle, jotta A:n asumistukiasiaan hankittaisiin tarkastuslautakunnan päätös. Tämän jälkeen

notaari selvitti D:n pyynnöstä vakuutusosoikeudelta, oliko A valittanut sinne. Tämän jälkeen D vei 12.10.2001 asiakirjat ma hallinto-oikeustuomari ---. Asia tuli sen jälkeen esille 14.11.2001 istunnossa, jossa puheenjohtaja, hallinto-oikeustuomari C poisti A:n asian esittelylistalta ja palautti asiakirjat esittelijä E:lle lisäselvitystä varten. Seuraavan kerran E toi 15.2.2002 D:n tarkastettavaksi asiakirjat, joihin oli liitetty Kansaneläkelaitoksen Lahden toimistosta 23.11.2001 saapunut selvitys A:lle myönnettyistä asumistuksista. D vei asiakirjat samana päivänä hallinto-oikeustuomari C:lle. Asia ratkaistiin hallinto-oikeuden istunnossa 28.2.2002, jossa ylituomari B oli puheenjohtajana ja C lisäjäsenenä. Hallinto-oikeus antoi asiassa päätöksen 14.3.2002.

Asian käsittely kesti siis hallinto-oikeudessa noin vuoden ja kymmenen kuukautta.

3.2

Käsittelyaikaan vaikuttaneita tekijöitä

Syynä viipymiselle hallinto-oikeustuomari D totesi yhteenvetonaan, että hallinto-oikeuden on hallintolainkäyttölain 33 §:n nojalla huolehdittava asian selvittämisestä ja hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat. Koska asumistuki on ensisijainen taloudellinen tuki toimeentulotukeen verrattuna ja koska asiassa ilmeni ristiriitaisia A:n asumista koskevia tietoja, asian ratkaisemiseen vaikuttavia tosiseikkoja pyrittiin selvittämään mahdollisuuksien mukaan hallinto-oikeudessa ennen päätöksen tekemistä.

Esittelijä E:n selvityksen mukaan A:n toimeentulotukivalituksen käsittelyajan pituuteen vaikutti asiakirjojen puutteellisuus ja tosiasioiden selvittämättömyys. E:n mukaan asiassa piti selvittää A:n mahdollisesti saaman ensisijaisen etuuden, asumistuen saanti. Asumistukivalituksen vireilläolo toisaalla vaikutti myös toimeentulotukivalituksen käsittelyyn, koska pyrittiin selvittämään A:n saaman asumistuen määrää eri valitusportaiden ratkaisuksista. E:n mukaan selvittelyistä huolimatta A:n asunnon neliömetrimäärä jäi edelleen ristiriitaisten tietojen varaan. Tämä seikka vaikutti toimeentulotuen kohtuullisten asumismenojen määrän harkintaan. E:n mukaan A:n valitus jouduttiin jättämään odottamaan pyydettyjen selvitysten saapumista useampaan kertaan. Selvityksiä hankittiin tarkastavan jäsenen pyynnöstä ja selvitykset olivat olleet tarpeen asian selvittämiseksi. Selvityksiä odoteltaessa hän keskittyi muihin juttuihin. Näin ollen A:n asiaan jouduttiin aina uudestaan perehtymään uusin lisäselvitysten saavuttua. Selvitysten hankkiminen ja moneen kertaan tapahtunut asiaan perehtyminen aiheuttaa ratkaisun viivästymistä.

Ylituomari B kertoo tulleen tietoiseksi A:n asiasta ja sen kiirehtimisistä sen jälkeen, kun oikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyyntö saapui 15.2.2002 hallinto-oikeuteen. B:n mukaan hallinto-oikeuden asioista ovat sosiaaliasiat (sosiaali- ja terveydenhuolto) suurin asiaryhmä. Sosiaaliasioiden työtilanne on kaikkein vaikein hallinto-oikeudessa. B:n mielestä Kouvolan hallinto-oikeus on alunperin saanut liian vähän virkoja, ainakin hallinto-oikeustuomarin ja hallinto-oikeussihteerin virkoja. B on selvityksessään tuonut esille myös virkatilanteiden muutoksia hallinto-oikeudessa ja muutoinkin hallinto-oikeuden virkarakenteen kokonaistilannetta.

Hallinto-oikeustuomari C ilmoitti joutuneensa ensimmäisen kerran tekemisiin A:n toimeentulotukivalituksen kanssa marraskuussa 2001, jolloin hän toimi hallinto-oikeuden istunnon puheenjohtajana. Tuolloin hän poisti asian listalta, koska katsoi tarpeelliseksi selvityttää asiaan olennaisesti liittyvän asumistukihakemuksen kohtalon.

3.3

Kannanotto

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asian käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa.

Ylituomari B:n selvityksen mukaan asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli vuonna 1999 sosiaalasioissa 6.3 kuukautta, vuonna 2000 se oli 6.5 kuukautta, vuonna 2001 se oli 7.8 kuukautta ja selvityksen antohetkellä 9 kuukautta. A:n valituksen käsittely kesti keskimääräistä huomattavasti pidempään, itse asiassa yli kaksinkertaisen ajan. Viivettä keskimääräisiin käsittelyaikoihin verrattuna on ollut jo silloin, kun esittelijä vei asian ensimmäisen kerran tarkastavalle jäsenelle. Tämä tapahtui vasta lähes 14 kuukauden kuluttua valituksen saapumisesta hallinto-oikeuteen. Tämä johtui myös siitä, että selvityksen mukaan esittelijä sai valituksen valmisteltavakseen vasta kahdeksan kuukauden kuluttua valituksen saapumisesta. Selvityksessä ei ole esitetty syytä siihen, minkä vuoksi valitus siirrettiin esittelijän valmisteltavaksi vasta yli seitsemän kuukauden kuluttua selvitysten ja vastaselityksen saamisen jälkeen. Tämä aika on nähdäkseni varsin pitkä, koska valituksen tutkiminen ei tuona aikana edistynyt lainkaan.

Hallinto-oikeudessa tapahtuneen käsittelyajan pituuteen ovat kuitenkin osaltaan vaikuttaneet A:n asumistukea koskevan asian muutokset eri muutoksenhakuasteissa. A:n asumistukiasiassa tarkastuslautakunta antoi 11.5.2000 päätöksen, vakuutus-oikeus palautti 5.9.2001 antamallaan päätöksellä asian Kansaneläkelaitoksen Lahden toimistolle, joka teki asiassa päätöksensä 23.11.2001.

A:n valituksen siirto hallinto-oikeudessa esittelijän valmisteltavaksi viivästyi siis tammikuuhun 2001 asti, tarkastava jäsen tutustui valitukseen ensimmäisen kerran vasta 29.6.2001 ja hallinto-oikeudessa tehtyjen selvittelyiden vuoksi asia oli ensimmäisen kerran istunnossa 14.11.2001 ja viimeisen kerran 28.2.2002. Katson kesällä ja syksyllä 2001 tapahtuneiden selvittelyjen olleen tarpeellisia A:n todellisten asumismenojen selvittämiseksi. Tämän vuoksi minulla ei ole saamani selvityksen perusteella aihetta epäillä ratkaisun viipymisen johtuneen varsinaisesti kenenkään ratkaisuun osallistuneen yksittäisen viranhaltijan laiminlyönnistä tai tahallisesta viivyttelystä. Sen sijaan en pidä toiminnan järjestelyä asianmukaisena, kun valitus siirrettiin esittelijän valmisteltavaksi vasta yli seitsemän kuukauden kuluttua selvitysten ja vastaselityksen saamisen jälkeen.

Kaiken kaikkiaan pidän kyseessä olevaa valituksen kokonaiskäsittelyaikaa Kouvolan hallinto-oikeudessa liian pitkänä. A:n asiassa on ollut kyse välttämätöntä toimeentuloa turvaavan viimesijaisen etuuden ratkaisemisesta, minkä vuoksi olisi ollut erityisen tärkeää ratkaista asia tapahtunutta nopeammin. Vaikka valitus olisi voitu siirtää esittelijän valmisteltavaksi heti välitoimien tapahduttua, se tapahtui vasta yli seitsemän kuukauden kuluttua tästä. Tämä on osaltaan viivästyttänyt valituksen käsittelyaikaa.

Hallinto-oikeuslain (1999/430) 4 §:n 3 momentin mukaan hallinto-oikeutta johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa hallinto-oikeuden ylituomari. Ylituomari B:n selvityksen mukaan A:n valitusasia oli kahdeksaksi vanhin hallinto-oikeuden rästelistalla, jossa on yhteensä kolmekymmentä asiaa. Tästä huolimatta B tuli tietoiseksi A:n valituksesta kertomansa mukaan vasta helmikuussa 2002 lähettämäni selvitys- ja lausuntopyyntöni yhteydessä. Tämä mielestäni osoittaa, ettei B ehkä ole riittävässä määrin kiinnittänyt huomiota vanhojen juttujen valmistelun valvontaan. Kiinnitänkin hänen huomiotaan vanhojen juttujen käsittelyajan ja valmistelun valvonnan tärkeyteen.

Tässä tarkoituksessa lähetän tämän päätökseni tiedoksi ylituomari B:lle. Korostan samalla toimeentulotukivalitusten joutuisan käsittelyn merkitystä asiakkaan oikeusturvalle.